

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

27 серпня 2024 р.,

протокол № 8

Голова Вченої ради

Лариса Сергієнко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інформаційна політика та фактчекінг»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і
видами діяльності)»

освітньо-професійної програми «Національна безпека (за окремими сферами
забезпечення і видами діяльності)»

факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра національної безпеки, публічного управління та адміністрування

Схвалено на засіданні кафедри
права та правоохоронної
діяльності

26 серпня 2024 р., протокол № 8

Завідувач кафедри

Іван ДРАГАН

Гарант освітньо-професійної
програми

Ірина СУПРУНОВА

Розробники: д.е.н., д.н.держ.упр., проф., професор кафедри права та
правоохоронної діяльності ДИМИТРИЙ ГРИЦИШЕН

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна політика та фактчекінг» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» за освітньо-професійною програмою «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» затверджена Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин від 27 серпня 2024 р., протокол № 8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2	2
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		4	4
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	32 год.	10 год.
		Практичні	
		32 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ - год.	__ - год.
		Самостійна робота	
		56 год.	104 год.
Вид контролю: Екзамен			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 13,3% аудиторних занять, 86,7 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – розкриття змісту інформаційної політики в умовах інформаційного суспільства, формування уявлення про основи фактчекінгу та верифікації даних, надання практичних порад щодо того, яким чином перевіряти інформацію та викривати фейки.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розкриття особливостей формування та реалізації сучасної державної інформаційної політики і набуття студентами умінь впроваджувати її в практику діяльності в сфері публічного управління в Україні;
- розширення уявлення студентів щодо різних аспектів управління інформацією в органах публічної влади і взаємодії зі ЗМІ в процесі формування та реалізації державної інформаційної політики з урахуванням гібридних загроз;
- набуття вмінь оцінювати ефективність інформаційної політики з урахуванням гібридних загроз;
- розвиток умінь розрізняти справжню інформацію, підтверджувати новини та інші матеріали, правильно розуміти факти і не піддаватися маніпуляціям
- набуття вмінь доносити до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації;
- розуміння різновидів фактчеку за змістом, формою і направленістю;
- оволодіння навиками виявлення та класифікації маніпулятивних заяв, методів маніпулювання інформацією;
- засвоєння правил інформаційної гігієни та особливостей створення медійного контенту у форматі фактчекінгу.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 13. Здатність виявляти можливі загрози інформаційному простору та протидіяти інформаційно-психологічним впливам шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій, імплементації сучасних методів інформаційної безпеки та захисту інформації.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»:

ПРН 6. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології, сучасні методи інформаційної безпеки та захисту інформації у професійній

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 5

діяльності, порушення яких може завдати шкоду національним інтересам держави.

ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.

ПРН 25. Мати творче, гнучке та критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об'єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність; здатність зберігати спокій та ефективність під час кризових ситуацій або в умовах великого тиску;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1:

Інформаційна політика держави та органів влади

Тема 1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6).

Поняття інформаційної політики та його значення в структурі публічної політики. Структура інформаційної політики. Складники механізму реалізації інформаційної політики України. Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, мотивація запровадження та функціонування. Особливості

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 6

електронного урядування в Україні.

Інформаційна політика держави: нові медіа та нові виклики. Нові медіа: проблеми контролю і регуляції. Тікток, Телеграм – дозволити не можна заборонити: де ставити кому. Інформаційна політика в сфері розвитку електронного урядування. Державна політика в сфері розвитку інформаційної інфраструктури

Тема 2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6).

Політико-правове середовище діяльності засобів масової інформації. Доступ до публічної інформації. Правові гарантії доступу до інформації. Державна таємниця. Регулювання діяльності та концентрації засобів масової інформації. Законодавство про дифамацію. Доктрина «суспільного діяча». Декларація про свободу політичної дискусії у засобах масової інформації. Суспільний контроль за державними посадовими особами. Захист приватного життя, приватних інтересів. Правові проблеми регулювання мережі Інтернет. Законодавство України в інформаційній сфері. Проблеми та перспективи правового регулювання інформаційної сфери в Україні. Національна програма інформатизації. Роль державної політики в інформаційному суспільстві, суспільстві знань. Рамки і тематичні сфери національної інформаційної політики. Зміст та етапи національної інформаційної політики. Досвід США щодо розвитку національної інформаційної інфраструктури. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства.

Тема 3. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6).

Потреба місцевого самоврядування у розробці інформаційної політики. Місто та регіон як розробники інформаційних політик. Цілі та адресні групи локальної інформаційної політики.

Інформування громадян та залучення громадян як завдання в рамках локальної інформаційної політики. Врахування вихідних даних, або чинників, які здійснюють вплив на розробку локальної інформаційної політики: політичні та економічні зовнішні фактори; секторальні інтереси.

Концепції інформаційних політик міст Житомирської області. «Бюджети участі» як складова інформаційної політики міста. Потреба місцевого самоврядування у розробці інформаційної політики. Технології залучення громадян: петиції, громадські слухання та ініціативи. Соціологічні дослідження як чинник інформаційної політики міст та регіонів.

Тема 4. Інформаційна безпека та інформаційна гігієна (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6, ПРН 13, ПРН 25).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 7

Загрози що впливають з характеристик інформаційного суспільства. Інформаційна безпека при роботі у мережі Інтернет. Основні чинники, що впливають на стан інформаційної безпеки у зв'язку із використанням загальнодоступних та соціально орієнтованих ресурсів мережі Інтернет. Характеристика ключових факторів ризику та рекомендації щодо їх нейтралізації. Особливості зберігання та передачі/пересилання даних і сучасних умовах. Безпека при використанні додатків до смартфонів. Рекомендації посадовій особі органу виконавчої влади, місцевого самоврядування, представникам міністерств та відомств щодо інформаційної безпеки.

Поняття інформаційної гігієни. Інфодемія: природа загрози та свособи боротьби. Інформаційна безпека особистості при роботі у мережі Інтернет. Безпека при використанні додатків до смартфонів. Інформаційна гігієна в умовах воєнного стану.

Змістовий модуль 2:

Фактчекінг та його роль у боротьбі з загрозами національній безпеці

Тема 5. Концепція, коротка історія та ключові поняття фактчекінгу (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6, ПРН 25).

Поняття фактчекінгу. Фактчек як світовий тренд. Критичне мислення проти кліпового. Різновиди фактчеку за змістом, формою і направленістю. Практика фактчеку в Україні. Українські ресурси FactCheck-Ukraine. Checkregion-ua. «Без брехні».

Маніпуляція та популізм – типові ознаки. Класифікація маніпулятивних заяв. Відокремлення чуток від фактів. Концепція фактчек. Розпізнавання та протидія маніпуляціям. Емпіричні референти брехні та правди. Поняття психологічного профайлінгу.

Різновиди фактчеку за змістом, формою і направленістю. Рейтинги як похідна фактчекінга.

Тема 6. Інструменти фактчекінгу та фактчекінг як медійний жанр (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6, ПРН 13, ПРН 25).

Структура матеріалу в форматі фактчек. Правила побудови доказової бази. Побудова схеми доказів. Найпростіші способи доказів. Використання основних методів логіки. Складні за форматами докази. Класифікація помилок при побудові доказової бази. Класифікація ускладнень. Оптимізація процесу доказу.

Продукти фактчекінга. Рейтинги як похідна фактчекінга. Інфографіка. Відеофактчекінг. Перевірка зображень. Базові принципи верифікації зображень. Перевірка відео. Технології перевірки. Інструкція з верифікації. Перевірка джерела. Джерела заяв та доказів. Сутність перевірки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 8

Використання соціальних медіа як журналістського сканеру. Використання TweetDeck для відслідковування розвитку ситуації. Підтвердження дати події. Підтвердження місця. Побудова процесу верифікації та контрольні списки. Походження. Джерело. Контент. Дата. Місце подій. Перевірка новинних подій і надзвичайних ситуацій за допомогою краудсорсінгу.

Перевірка фото та відео контенту (Foto Forensics, TinEye Wikimapia, Google Search by Image, Findexif.com). Аналіз інструментів верифікації за допомогою методу геолокації. Аналіз інструментів для пошуку людей в інтернеті. Інструменти ШІ для роботи з фото та відео.

Тема 7. Безпека соціальних комунікацій та її складові (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6, ПРН 13, ПРН 25).

Основні загрози та заходи безпеки при роботі з інформацією. Захист інформації під час повсякденної роботи з комп'ютерними пристроями та при роботі з телекомунікаційною мережею загального користування

Алгоритми роботи основних соціальних мереж, основні методи поширення інформації в їх рамках, аналіз переваг і недоліків методів захисту інформації. Стратегії розповсюдження інформації в соціальних мережах, основні параметри, які є базовими для забезпечення захисту інформації, можливість втрати інформації, а також методи її захисту.

Методи та засоби організаційно-правового захисту інформації. Причини і види вразливостей систем інформації. Небезпека фішингових атак. Шкідливі програми та профілактика їх впливу. Ефективні способи захисту особистих даних у мереж.

Законодавча діяльність в контексті дезінформації: міжнародний досвід. Війна в Україні та боротьба з дезінформацією: досвід діяльності фактчекінгових організацій. Алгоритми роботи ТікТок та Фейсбуку: спільна і відмінне. Сучасні особливості фішингових атак.

Тема 8. «Цифрові» загрози безпеці як складові інформаційної війни та медіаграмотність (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 6, ПРН 13, ПРН 25).

Операція «Doppelganger»: характеристики її розгортання, способи боротьби в США, ЄС, Україні. Загрози та способи протидії при атаці застосунком «Graphite» (Paragon Solutions) та іншими програмами з zero-click механізмом зараження. Небезпеки інформаційних атак з використанням програмного забезпечення на основі штучного інтелекту «Meliorator».

Медіаграмотність як ключовий спосіб протидії інформаційним атакам. Теорія медіаосвіти як засіб формування «критичного мислення» (Critical Thinking Approach, Critical Democratic Approach) і його теоретична база (синтез «захисної», «семіотичної» і «ідеологічної» теорій). Технологія розвитку

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 9

критичного мислення в процесі медіаосвіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа. Стан та перспективи впровадження медіаосвіти в Україні.

СоруСор – особливості використання в інформаційних війнах. Інформаційні засоби впливу. Феномен фейкових новин. Типи неправдивої інформації. Типологія маніпуляцій в українських медіа. DeepFake в сучасній комунікації: соціальні, політичні та економічні наслідки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 10

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійн а робота	усього	лекції	практичні	самостійн а робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Інформаційна політика держави та органів влади								
Тема 1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи	15	4	4	7	15	1	-	14
Тема 2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин	15	4	4	7	15	1	-	14
Тема 3. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 4. Інформаційна безпека та інформаційна гігієна	15	4	4	7	15	2	1	12
Разом за змістовий модуль 1	60	16	16	28	60	5	2	53
Змістовий модуль 2. Фактчекінг та його роль у боротьбі з загрозами національній безпеці								
Тема 5. Концепція, коротка історія та ключові поняття фактчекінгу	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 6. Інструменти фактчекінгу та фактчекінг як медійний жанр	15	4	4	7	15	2	1	12
Тема 7. Безпека соціальних комунікацій та її складові	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 8. «Цифрові» загрози безпеці як складові інформаційної війни та медіаграмотність	14	4	3	7	14	1	1	13
Разом за змістовий модуль 2	59	16	15	28	60	5	4	51
Модульний контроль	1	—	1	—	-	-	-	-
ВСЬОГО	120	32	32	56	120	10	6	104

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 11

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Інформаційна політика держави та органів влади			
1.	Тема 1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи	4	-
2.	Тема 2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин	4	-
3.	Тема 3. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування	4	1
4.	Тема 4. Інформаційна безпека та інформаційна гігієна	4	1
Змістовий модуль 2. Фактчекінг та його роль у боротьбі з загрозами національній безпеці			
5.	Тема 5. Концепція, коротка історія та ключові поняття фактчекінгу	4	1
6.	Тема 6. Інструменти фактчекінгу та фактчекінг як медійний жанр	4	1
7.	Тема 7. Безпека соціальних комунікацій та її складові	4	1
8.	Тема 8. «Цифрові» загрози безпеці як складові інформаційної війни та медіаграмотність	3	1
9.	Модульний контроль	1	-
РАЗОМ		32	6

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	
1	Тема 1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи. Інформаційна політика держави: нові медіа та нові виклики. Нові медіа: проблеми контролю і регуляції. Тікток, Телеграм – дозволити не можна заборонити: де ставити кому. Інформаційна політика в сфері розвитку електронного врядування. Державна політика в сфері розвитку інформаційної інфраструктури	7	14
2	Тема 2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин. Роль державної політики в інформаційному суспільстві, суспільстві знань. Рамки і тематичні сфери національної інформаційної політики. Зміст та етапи національної інформаційної політики. Досвід США щодо розвитку національної інформаційної інфраструктури. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства.	7	14
3	Тема 3. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування. Концепції інформаційних політик міст Житомирської області.	7	13

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 12

	«Бюджети участі» як складова інформаційної політики міста. Потреба місцевого самоврядування у розробці інформаційної політики. Технології залучення громадян: петиції, громадські слухання та ініціативи. Соціологічні дослідження як чинник інформаційної політики міст та регіонів.		
4	Тема 4. Інформаційна безпека та інформаційна гігієна. Поняття інформаційної гігієни. Інфодемія: природа загрози та свособи боротьби. Інформаційна безпека особистості при роботі у мережі Інтернет. Безпека при використанні додатків до смартфонів.	7	12
5	Тема 5. Концепція, коротка історія та ключові поняття фактчекінгу. Фактчек як світовий тренд. Аналіз діяльності провідних світових фактчекінгових організацій. Українські ресурси FactCheck-Ukraine. Checkregion-ua. «Без брехні». Різновиди фактчеку за змістом, формою і направленістю. Рейтинги як похідна фактчекінга.	7	13
6	Тема 6. Інструменти фактчекінгу та фактчекінг як медійний жанр. Перевірка фото та відео контенту (Foto Forensics, TinEye, Wikimaria, Google Search by Image, Findexif.com). Аналіз інструментів верифікації за допомогою методу геолокації. Аналіз інструментів для пошуку людей в інтернеті. Інструменти ШІ для роботи з фото та відео..	7	12
7	Тема 7. Безпека соціальних комунікацій та її складові. Законодавча діяльність в контексті дезінформації: міжнародний досвід. Війна в Україні та боротьба з дезінформацією: досвід діяльності фактчекінгових організацій. Алгоритми роботи ТікТок та Фейсбуку: спільна і відмінне. Сучасні особливості фішингових атак.	7	13
8	Тема 8. «Цифрові» загрози безпеці як складові інформаційної війни та медіаграмотність. СоруСор – особливості використання в інформаційних війнах. Інформаційні засоби впливу. Феномен фейкових новин. Типи неправдивої інформації. Типологія маніпуляцій в українських медіа DeepFake в сучасній комунікації: соціальні, політичні та економічні наслідки.	7	13
РАЗОМ		56	104

7. Індивідуальні самостійні завдання

Під час опанування блоку самостійної роботи здобувачі вищої освіти повинні виконати індивідуальний науково-дослідний проєкт.

Студенту необхідно обрати сучасну (як мінімум таку, що відбувається протягом календарного року коли вивчається дисципліна) тему або подію, яка широко обговорюється в медіа.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 13

Приклади можуть включати політичні події, кризи, глобальні проблеми тощо. Студент може використати інтернет-ресурси, соціальні мережі, новинні портали та інші джерела для моніторингу фейкової інформації, пов'язаної з обраною темою.

Студенту необхідно проаналізувати якість фейкової інформації, виявляючи характерні ознаки і маніпулятивні технології, звернути увагу на методи та технології, використовувані для поширення фейків.

Підготувати докладний аналітичний звіт, який включає кількісні та якісні показники, аналіз методів поширення фейків, а також наративів, пов'язаних з темою. Звіт повинен включати джерела фейкової інформації та їх вплив.

Студент розробляє спростування фейку. За результати роботи створюється презентація PowerPoint, де візуально представлені основні висновки та результати аналізу. Наявність графіки, діаграм та ілюстрацій для кращого розуміння даних заохочується. Презентація проєктів відбудеться під час заняття. Обсяг тексту спростувань – до 5000 знаків. Формат: 14 шрифт, інтервал – 1,5.

Письмові роботи слід надсилати у вигляді додатку(-ів) на email викладачка. Назва файлу має відображати тип письмової роботи/завдання, а також містити прізвище студента(-ки).

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 6. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології, сучасні методи інформаційної безпеки та захисту інформації у професійній діяльності, порушення яких може завдати шкоду національним інтересам держави.	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод
ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, написання есе, підготовка доповідей)
ПРН 25. Мати творче, гнучке та	– Вербальні методи (лекція, пояснення)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 14

Результат навчання	Методи навчання
критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об'єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.	– Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 6. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології, сучасні методи інформаційної безпеки та захисту інформації у професійній діяльності, порушення яких може завдати шкоду національним інтересам держави.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка завдань модульного контролю – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Екзамен
ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка завдань модульного контролю – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Екзамен
ПРН 25. Мати творче, гнучке та критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об'єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка завдань модульного контролю – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Екзамен

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 15

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

- поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання;
- поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми навчання.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни або наприкінці семестру. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100
Для здобувача заочної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 16

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	40	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей	до 20	до 20
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20	10
Участь у дискусії	10	10
Виконання тестових завдань	10	20
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40	40

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{\text{нз}} = (P_{\text{вво}} \times \text{ВК}_{\text{в}} + P_{\text{удво}} \times \text{ВК}_{\text{уд}} + P_{\dots} \times \text{ВК}_{\dots}) \times K_{\text{нз}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{нз}}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$P_{\text{вво}}$, $P_{\text{удво}}$, $P_{\dots}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання іншого виду робіт, визначеного викладачем (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-бальною шкалою);

$$\text{ВК}_{\text{в}} = 20 \div 40 = 0,5;$$

$$\text{ВК}_{\text{уд}} = 10 \div 40 = 0,25;$$

$$\text{ВК}_{\text{тз}} = 10 \div 40 = 0,25;$$

$K_{\text{нз}}$ – коригувальний коефіцієнт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 17

Значення коригувального коефіцієнту для денної форми становить:

$$K_{\text{НЗ}} = 40 \div 100 = 0,4.$$

Для заочної форми:

$$BK_{\text{В}} = 10 \div 40 = 0,25;$$

$$BK_{\text{УД}} = 10 \div 40 = 0,25;$$

$$BK_{\text{ТЗ}} = 20 \div 40 = 0,5;$$

Значення коригувального коефіцієнту для заочної форми становить:

$$K_{\text{НЗ}} = 40 \div 100 = 0,4.$$

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань модульного контролю	40	-
Разом за виконання завдань модульного контролю	40	-

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

У здобувача вищої освіти заочної форми навчання семестрова оцінка за вивчення навчальної дисципліни формується як сума кількості балів за поточний контроль і кількості балів за підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 18

робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовані курси:

1. Безпека соціальних комунікацій та її складові *ВУМ.online*. URL: <https://vumonline.ua/course/digital-security-and-communication-online/>
2. Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? *Prometheus*. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/>
3. Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні *Prometheus*. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/infosecurity/>

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 19

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1.	Алгоритмічне управління	Algorithmic governance
2.	Атака «злий двійник»	Evil twin
3.	Блогер	Blogger
4.	Бюджет участі	Participatory budget
5.	Верифікація	Verification
6.	Глибинна підробка	Deepfake
7.	Громадянське суспільство	Civil society
8.	Дезінформація	Misinformation
9.	Електронний уряд	E-government
10.	Захист даних	Data protection
11.	Зворотні пошукові системи зображень	Reverse image search engines
12.	Інформаційна війна	Information warfare
13.	Інформаційне суспільство	Information society
14.	Комерціалізація інформації	Commodification of information
15.	Криптографічне здирицтво	Ransomware
16.	Липові акаунти	Fake accounts
17.	Медіаграмотність	Media literacy
18.	Місьцеве самоврядування	Local government
19.	Міський голова	Mayor
20.	Оманливі заяви	Misleading claims
21.	Постправа	Post-truth
22.	Стратегічна неоднозначність	Strategic ambiguity
23.	Фальшиві новини	Fake news
24.	Фішинг	Phishing
25.	Штучний інтелект	Artificial intelligence

12. Рекомендована література

Основна література

1. Вальорска М. А. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб. Київ: АУП; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. Гороховський О. М. *Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи*: практичний посібник. Дніпро: ЛІРА, 2017. – 133 с. URL: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2017/06/AMO_Factchecking-jako-trend-v-investigativni-zurnalisticke-moznosti-a-perspektivy.pdf
3. *Державна інформаційна політика* : метод. рекомендації до самостійної роботи /уклад. Н.В. Бем. Київ: НАУ, 2021.36 с.
4. *Державна інформаційна політика* : навч. посіб. /В. Б. Дзюндзюк, О. І. Крюков, В. А. Ландсман та ін. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр»,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 20

2012. 344 с

5. Ейсмунт В. Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізнати брехню від правди. *Інститут масової інформації*. URL: <http://imi.org.ua/articles/instrumenti-faktcheking-u-yak-profesiyno-vidriznyati-brehyu-vid-pravdi/>
6. Іванченко Ю.М. *Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні*. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05ijmipu.pdf>.
7. *Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес*. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ: IREX в Україні, 2019–2020.
8. Кияшко Ю. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019. Випуск 45. С. 28–35 Visnyk of the Lviv University. Series Journalism. 2019. Issue 45. P. 28–35. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/viewFile/9976/9971>
9. *Кількісні методи дослідження політології, державної політики та державного управління*. URL: [https://ukrayinska.libretexts.org/Статистика/Прикладна_статистика/Книга%3A_Кількісні_методи_дослідження_політології%2C_державної_політики_та_державного_управління_\(Jenkins-Smith_et_al.\)](https://ukrayinska.libretexts.org/Статистика/Прикладна_статистика/Книга%3A_Кількісні_методи_дослідження_політології%2C_державної_політики_та_державного_управління_(Jenkins-Smith_et_al.))
10. Мороз О. *Боротьба за правду. Як мій дядько переміг брехню*. Київ: Видавництво Yakaboo Publishing, 2020. 160 с.
11. Мороз О. *Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців*. Київ: Видавництво Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
12. Мохова Ю.Л., Луцька А.І. Сутність та головні напрями державної інформаційної політики України. *Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток»*. 2018. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/27.pdf.
13. *Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди*. Навчальний посібник. Київ: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с
14. Осока С. 15 хороших новин про фактчекінг та одна погана – від Ольги Юркової, співзасновниці Stop Fake. *Інститут розвитку регіональної преси*. URL: <https://irrp.org.ua/15-horoshyh-novyn-pro-faktcheking-ta-odna-pogana-vid-olgyurkovoyi-spivzasnovnytsi-stopfake-2>
15. Перевірка фактів як буденний журналістський ритуал. *Медіакритика*: URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analityka/perevirka-faktiv-yak-budennyi-zhurnalistskyi-rytual.html>
16. *Посібник з верифікації*. Центр Європейської Журналістики ;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 21

Асоціація Видавців (УАВПП). 2014. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua

Додаткова література

1. Вірна Н. Чому українським ЗМІ, що провадять розслідування, потрібен фактчекінг. *Ні корупції!*. URL: <http://nikorupciji.org/2014/12/22/chomu-ukrajinskym-zmi-schoprovadyat-rozsliduvannyapotriben-faktchekin>
2. Куцай Я. Де шукати правду про зміну клімату: три фактчекінгових проекти. *Детектор медіа*. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/how_to/de_shukati_pravdu_pro_zminu_klimatu_tri_faktchekingovikh_proekti
3. Осока С. 15 хороших новин про фактчекінг та одна погана – від Ольги Юркової, співзасновниці Stop Fake. *Інститут розвитку регіональної преси*. URL: <https://irrp.org.ua/15-horoshyh-novyn-pro-faktcheking-ta-odna-pogana-vid-olgyuyurkovoyi-spivzasnovnytsi-stopfake-2>
4. Проказа Д. Брехня, правда й напівправда: фактчекери про війну з дезінформацією. *Детектор медіа*. URL: <http://detector.media/infospace/article/126597/2017-06-02-brekhnya-pravda-inapivpravda-faktchekeri-pro-viynu-zdezinformatsieyu>
5. Трегуб Г. Девід Кровлі: «Фактчекінг – одна з найцікавіших проблем сучасного світу». *Тиждень.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/Culture/179784>
6. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика та інформаційні війни: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во НАДУ, 2012. 120 с.
7. Про фактчекінг у добу Постправди. URL: <https://opinion.biz.ua/2017/11/13/pro-faktcheking-u-dobu-postpravdi/>
8. Робота із соціальними мережами. URL: www.euam-ukraine.eu/wp-content/uploads/2020/09/Working-with-Social-Media-Compendium-UKRAINIAN-AUGUST-2020-FOR-PUBLICATION.pdf
9. Фактчек. ІСТОРИЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ. URL: <https://voxukraine.org/longreads/voxcheck/factcheckhistory/index.html>
10. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Наумана за Свободу, АУП, 2019.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Фактчек. ІСТОРИЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ. URL: <https://voxukraine.org/longreads/voxcheck/factcheckhistory/index.html>
3. Курс з верифікації даних. URL: <https://vumonline.ua/course/verification-in-the-internet>
4. Faktus. URL: <http://faktus.info/o-nas/>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.06- 05.01/256.00.1/Б/ОК18- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 22

5. FactCheck.org. URL: <http://factcheck.org>
6. Politifact.com. URL: <http://www.politifact.com>
7. Антифейкова інтелектуальна гра. URL: <https://notaenota.com/>
8. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
9. Інститут розвитку регіональної преси. URL: <http://www.irrp.org.ua/>
10. Брехунець: фактчекінговий проект URL:
<https://rayon.in.ua/tags/brekhunets/brehunec>
11. Детектор медіа. URL: <https://detector.media/>
12. Портал Медіаосвіта і медіа грамотність. URL:
<https://medialiteracy.org.ua/>
13. StopFake. URL: <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>